

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. LVI. Recanaten. Hæreditatis. Usufructuarius, cui restitutæ fuerunt fortes censuum, An teneatur easdem reinvestire in alios census, ita ut sequuta resolutione ususfructus, proprietarius contrà ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

RECANATEN.

HÆREDITATIS

INTER

HÆREDES CINTHIÆ, &c.

ET

HÆREDES MANILI, &c.

Responsum pro veritate.

Usufructuarius, cui restituta fuerunt sortes centium; An teneatur easdem reinvestire in alios census, itaut sequuta resolutione usufructus, proprietarius contra ipsum vel ejus hæredem actionem habeat ad damna & interesse ob investimentum non factum.

S V M M A R I V M.

1. **F** A si series.
2. **V** usufructuarius tenetur bene & diligenter administrare, alias tenetur ad interesse, & num. 11.
3. **T**utor non investitis pecuniam pupillarem tenetur ad interesse.
4. **V** usufructuarius assimilatur hæredi gravato.
5. **G**ravatus tenetur investire pecuniam hereditariam, contrarium num. 9.
6. **Q**uando obligatio consistit in faciendo, non desiderantur requisita Castrensi. ad damna & interesse.
7. **V** usufructuarius non tenetur investire pecuniam.
8. **Q**uando sit locus investimento.
9. **R**ejicitur conclusio, de qua num. 9.
10. **Q**uando gravatum teneatur prestare cautionem.
11. **D**eclaratur conclusio, de qua num. 2.
12. **V** usufructuarius non potest extinguere censum, & quid inde sequatur, & num. 14.
13. **V** uxore instituta in usufructu, eique dato alio substituto post mortem, an hic sit hæres ab initio, uxor vero legataria, vel potius ipsa sit hæres.
14. **D**eclaratur conclusio, de qua num. 12.

D I S C. LVI.

CUM Cinthia hæres usufructuaria Maniliviti nonnullas pecuniarum summas à debitoribus censuarius pro censuum extinctione in sorte recepit in ejus usus erogatas, factò casu consolidationis dicti usufructus cum proprietate, per dictam Cinthiam mortem, inter quamplures controversias habitas inter ejus hæredes ac proprietarios, super quibus me tamen non scribente, neque adhuc in Curia existente, nonnullas prodierunt decisiones Rota coram Cerro & Melio, illa demum excitata fuit damnorum & interesse, quæ prætendebantur per proprietarios ob non investitis sortibus principales nonnullorum censuum hereditariorum cum ipsa extinctionem; Quare de super pro veritate consultus (incertum tamen est ex cuius parte) Dicebam primo aspectu ad proprietariorum favorem respondendum videri, quoniam usufructuarius tenetur uti

frui re legata arbitrio boni viri, & salva rei substantia, circa quam gerere se debet more diligentis patris familias, itaut tutori assimilari videatur ex plene collectis per Castell. hoc tract. c. 20 num. 4 & seq. unde quemadmodum tutor retinens pecuniam otiosam eamque non investiens in bona stabilia vel alias tutas & licitas occasiones fructiferas, tenetur ad damna & interesse, consuetudine nedum in refectioe periculi, quod ipsis pecuniis contigisset sed etiam in fructibus, quæ ex investimento percipi potuissent ad text. in aubr. novissime Cod. de administr. tutor. cum ibi notatis Magon dec. Flor. 1. Leotar. de usur. q. 20 num. 8. cum seq. ubi de declarationibus & apud Sperell. dec. 90. Rot. in Romana pecuniaria 28 Januarij 1636. coram Panziolo. Et in patre legitimo filia administratore habetur in Romana pecuniaria de Mattheis 5 Junij 1665. coram Albergato de qua causa habetur sortè actum sub tit. de dote, vel sub altero de usu, ita in præsentia.

Secundò quia usufructuarius assimilari videtur hæredi gravato, seu fideicommissario, ut in specie hanc assimilationem seu argumentum ab uno ad alterum habemus in Romana fideicommissi de Guiotti 24. Januarij 148. coram Arguelles; Quinimo majus est jus gravati quam usufructuarii, quoniam ille interim juxta veterem opinionem à Rota & Curia receptam dicitur habere dominium quamvis relictive, atque cum eo, quoties non adest inhibitio, sine debio fieri potest censuum extinctio quod non procedit in usufructuario, ut infra, & tamen in hærede gravato habemus, quod tenetur reinvestire pretium ex censuum hereditariorum extinctione receptum, ut dec. 469. post Cenc. de cens. idem Cenc. q. 109 post num. 60. qui proinde infert, quod non factò investimento, succedit obligatio ad interesse, pro quo necessaria non sunt consueta requisita lucri cessantis posita per Paul. de Castr. in l. 3 ff. de eo, quod certo loco, quoniam ea procedunt, ubi obligatio consistit in dando, unde interesse petatur à debitore moroso ob sui debiti solutionem in tempore non factam, secus autem ubi consistit in faciendo, ex deductis per Cenc. ubi supra. Gratian. discept. 240 num. 31. dec. 275 num. 2. post Zacch. de oblig. in dicta Romana pecuniaria de Mattheis 15. Junij 1665 Albergato, & frequenter in sua materia sub tit. de usura.

His tamen non obstantibus, contra ium respondendi probabilius videri, quoniam extinctio censuum per actum retrofimum restitutionis sortis, ista non remanet amplius talis, sed solum simplex pecunia, de qua sicuti de aliis rebus, quæ usu consumuntur, tenetur solum usufructuarius invito usufructu ad restitutionem, pro cujus assicuratioe cautionem præstat §. constituuntur Inst. de usu fructu l. 1. & toto tit. ff. & Cod. de usufructu earum rerum, quæ usu consumuntur. l. uxori usufructum 24. ff. de usufructu legato, ubi in specie de pecunia Cenc. de Cens. dicta quæst. 109 num. 68 & 70. Rota apud eundem decif. 294. num. 4. & 6. cum aliis generaliter deductis per Castell. cap. 53. Anograd. conf. 90. num. 4. & per tot. lib. 1. Obligatio enim investendi pecuniam seu pretium rerum mobilium in stabilia vel census, aut loca montium non reperitur in jure, sed bene apud modernos pro cautela ejusdem usufructuarii, quoties hic prestare non potest idoneam cautionem omninò necessariam, ita ex judicio ei consulendo eum hoc temperamento, ne alias ob cautionis impossibilitatem legatum sibi inutile redderetur ex deductis per Surd. de us. 141. de Marim. resol. 148. lib. 2. Buratt. dec. 130. num. 5. cum aliis disc. 54.

Quod,

Quod retorquendo secundum motivum in ratione dubitandi superius deductum, habemus etiam in hærede gravato, in quo quicquid inconsiderate dicat *Cenc. dicta q. 109. post num. 60.* motus auctoritate *decif. 469. num. 10. post eundem*, ubi id non firmatur, sed solum ad alium finem enunciatur, illius facti particularibus circumstantiis ita præsentibus, omnino verus ac receptum est, ex satis frequenter deductis in sua materia *sub tit. de fideicommissu*, hæredem gravatum non teneri ad investiendam pecuniam repertam in hæreditate, seu obvientem ex nominibus debitorum ac pretio frugum aliorumque mobilium, seu etiam ex restitutionibus centuum, quinimo si de facto huiusmodi investimenta faciat, illa sunt propria ad ejus hæredes transitoria, cum sola obligatione restituendi pecuniam ad ejus manus, obvientem, nisi expresse investimentum fiat nomine hæreditatis, vel accedat præceptum testatoris, ut in *Rossanen. coram Cerro det. 308. 10 par. 11. rec. & aliis quotidiè*; Solumque idem gravatus cogi potest respectu pecuniarum & mobilium ad cautionem generaliter in jure demandatam, quæ tamen respectu stabilium in desuetudinem abiit, ut in *Camerinen. fideicommissu coram Dunozeo inter suas dec. 828.* & pluries in dicta materia *sub tit. de fideicommissu*.

Alteram verò dubitandi ratio super obligatione usufructuarii ad custodiam & conservationem bonorum more diligentis patris familias, est vera in casu suo sed cessat ejus applicatio, cum percutiat ipsorum bonorum substantiam, & proprietatis conservationem, non impedit verò pecuniarum & mobilium usum pro libito usufructuarii ejus jure durante, quoties circa proprietatem consultum est, ut supra.

Major dubitandi ratio videbatur altera, quod iuxta veriorum opinionem de qua in sua materia *sub tit. de Censibus*, ac etiam aliquantulum in *Senen. hoc eod. tit. disc. seq.* usufructuarii absque consensu proprietarii expresso, vel in casu denegationis per judicem suppleto, non potest census extinguere, unde propterea facto casu consolidationis usufructus cum proprietate, integrum esset proprietario molestare debitores, centuos pro censibus ob nullitatem extinctionis, adhuc vivis & durantibus; E converso debitores pulsati agere possent contra usufructuarium ad damna & interesse actione de dolo, dum fecit actum, quem facere non poterat, & consequenter remoto inani circuitu, dicendum videtur dicta damna & interesse intrare ad favorem proprietarii ut in casu converso ponderatur in dicta *Senen. disc. seq.*

Verum difficultas pro meo iudicio tolli videbatur ex facti qualitate, quoniam testator hæredem usufructuarium instituerat uxorem, post cujus mortem instituerat eos, qui proprietariorum personam gerebant, cum plena facultate eidem uxori tributa, ita ut iuxta unam opinionem præterendi posset usufructum esse potius causalem, dictamque mulierem esse potius hæredem gravatam restituere post mortem; Et licet præsertim apud modernos magis communis & recepta sit contraria opinio, ut scilicet ceteri vocati post mortem uxoris, censentur hæredes ab initio, ipsa verò remaneat simplex legataria usufructus, ut apud *Merlin. decif. 305. alias 22. par. 6. rec. Bellon. jun. de iur. accresc. cap. 7. q. 16. ex num. 92.* ubi late & ex professo questionem disputat ad partes *Capyc. Latr. consult. 114; Marcian. jun. disputat. 99. dec. 24. post Paisell. cum alijs in Imolen. prædij sub tit. de distractionibus vel sub altero de fideicommissu*, nisi conjecturæ concurrant diversæ vo-

luntatis, quas late expendit *Bellon. jun. ubi supra*; Nihilominus hæc circumstantia excusatum reddere videtur debitorem extinguentem cum tali usufructuario, quem potius iuste & bona fide credere potuit hæredem gravatum, cum quo non dubitatur cessante inhibitione extinctionem fieri posse, unde propterea ita cessat ratio dicti circuitus, & ex hac circumstantia præsertim motus sui ad id respondendum pro hæredibus usufructuariis, quamvis ob restitutas facti notulas requirentibus, incertum maneat, an per unam vel alteram partem fuerim requisitus.

SENEN.

PRO

TULLIA DE MARTINIS

CVM

OLIMPIA DE PTHOLOMEIS

Responsum in causa extra Curiam.

Onus solvendi debita & onera hæreditaria an spectet ad proprietarium vel ad usufructuarium; Et quando hic dicatur universalis vel particularis.

Extinctio census an fieri possit per proprietarium sine usufructuario; Et quatenus fiat an valeat conventio, per quam proprietarius pro pecunia in eum obvoluta ex restitutione fortis solvat usufructuario fructus seu usuras.

SVMMARIVM.

1. **F** Acti series.
2. Si proprietarius extinguit census, tenetur solvere usufructuario usuras ad eandem rationem quam census fructabat.
3. Damna & interesse taxantur ad eandem rationem quam importarent fructus.
4. Doctrina punctualis attendenda est in decidendo.
5. De questione an extinctio census fieri debeat cum usufructuario vel cum proprietario, referuntur plures opiniones.
6. Expenduntur dicta opiniones, & quando respectivè omnes sint vera, & qua tenenda sit.
7. De ratione ob quam proprietarius recipiendo sortem tenetur usufructuario ad fructus.
8. Actus dicitur necessarius licet voluntariè geratur, si ad id cogi poterat.
9. De cautione earum rerum qua usu consumuntur præstanda per usufructuarium, & de cautela ubi ista cautio præstari non potest.
10. An alieni solutio ad quem spectet, an ad proprietarium vel usufructuarium.
11. Usufructuarium habens latiore usufructum potest illum agnoscere minorem ac diminutum.
12. An usufructuarium universalis per novam conventionem efficiatur particularis.

DISC. LVII.